

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 217/04-38

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 2. marca 2005 v senáte zloženom z predsedu Jána Mazáka a zo sudcov Ľudmily Gajdošíkovej a Alexandra Bröstla v konaní o sťažnosti Márie Reguly, trvale bytom T. T. zastúpenej advokátkou JUDr. M. B., so sídlom Ž., vo veci porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov upraveného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Martin v konaní vedenom pod sp. zn. D 1340/98, D not 246/98 takto

rozhodol :

1. Základné právo Márie Reguly na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov upravené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Martin v konaní vedenom pod sp. zn. D 1340/98, D not 246/98 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Martin prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. D 1340/98, D not 246/98 konal bez zbytočných prietáhov.

3. Márii Reguly priznáva finančné zadost'učinenie vo výške 90 000 Sk (slovom deväťdesiat'tisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Martin povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Márii Reguly priznáva úhradu trov konania 9 342 Sk (slovom deväťtisícristoštyridsaťdva slovenských korún), ktoré je Okresný súd Martin povinný zaplatiť na účet advokátky JUDr. M. B., Ž., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Odôvodnenie :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. júla 2004 doručená sťažnosť Márie Reguly, trvale bytom T. T., (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou JUDr. M. B., so sídlom Ž., vo veci porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov upraveného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Martin (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. D 1340/98, D not 246/98. V namietanom konaní nebolo do dňa podania sťažnosti ústavnému súdu právoplatne rozhodnuté.

Zo sťažnosti vyplýva, že predmetom namietaného konania je prejednávanie dedičskej veci po manželovi sťažovateľky I. R., zomrelom 6. mája 1991. Po začatí konania bola vec pridelená notárovi ako súdnemu komisárovi s konštatovaním, že porúčiteľ zanechal závet a jeho závetnými dedičmi sú jeho synovci D. R. a Ing. J. R., pričom predmetom dedičského konania sú aj nehnuteľnosti v katastrálnom území Ondrašová a Vyšný Kubín, vo vzťahu ku ktorým je potrebné podľa stanoviska notára uskutočniť znalecké dokazovanie. K nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v katastrálnom území Ondrašová, ktorá patrila do bezpodielového spoluvlastníctva manželov, sťažovateľka predložila okresnému súdu znalecký posudok. K nehnuteľnostiam nachádzajúcim sa v katastrálnom území obce Vyšný Kubín do dňa doručenia sťažnosti ústavnému súdu nebol vypracovaný znalecký posudok.

Sťažovateľka v záujme urýchlenia priebehu namietaného konania podala okresnému súdu 13. októbra 2001 sťažnosť na prešetrenie prietáhov v predmetnom konaní, na ktorú nedostala odpoveď. Dňa 20. mája 2003 doručila sťažovateľka okresnému súdu ďalšiu sťažnosť, v ktorej žiadala o odstránenie prietáhov v konaní. Následne 5. novembra 2003

podala sťažovateľka sťažnosť na priet'ahy v konaní ministrovi spravodlivosti Slovenskej republiky. Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) v odpovedi na sťažnosť sťažovateľky v liste č. 14685/03–51/2145–C zo 16. decembra 2003 informovalo sťažovateľku, že jej sťažnosť bola odstúpená na priame vybavenie predsedníčke okresného súdu, pričom ministerstvo bude vybavenie jej sťažnosti sledovať.

Doterajší postup okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. D 1340/98, D not 246/98 hodnotí sťažovateľka ako porušenie jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a navrhuje, aby ústavný súd vo veci jej sťažnosti vydal tento nález:

«Okresný súd v Martine v konaní vedenom na Okresnom súde v Martine pod spis. zn. D 1380/98 D not 246/98 (pozn., správne D 1340/98, D not 246/8) porušil právo M. R., rod. F., nar. 5. 9. 1930, aby sa vec prerokovala bez zbytočných priet'ahov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy SR.

Márii Reguly sa priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 300 tis. Sk, ktoré je Okresný súd v Martine povinný jej vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Kancelárii Ústavného súdu Slovenskej republiky zároveň ukladá zaplatiť trovy právneho zastúpenia Márie Reguly v sume určenej v písomnom vyhotovení nálezu Ústavného súdu SR na účet právnej zástupkyne JUDr. M. B., založený v SLSP, a. s. pobočka Žilina, č. účtu ..., a to do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Okresný súd v Žiline je povinný uhradiť štátu trovy právneho zastúpenia v sume určenej v písomnom vyhotovení nálezu Ústavného súdu SR na účet Kancelárie Ústavného súdu SR vedený v NBS, pobočka Košice, do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

Ústavný súd sťažnosť predbežne prerokoval a uznesením č. k. II. ÚS 217/04-19 zo 4. novembra 2004 ju prijal na ďalšie konanie.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval predsedníčku okresného súdu a právnu zástupkyňu sťažovateľky, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedníčka okresného súdu a právna zástupkyňa sťažovateľky oznámili ústavnému súdu, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Ústavný súd si ešte pred predbežným prerokovaním sťažnosti vyžiadal vyjadrenie predsedníčky okresného súdu k sťažnosti. Vo vyjadrení predsedníčky okresného súdu doručenom ústavnému súdu 11. októbra 2004 sa okrem iného uvádza:

„... Obvodný úrad v Martine dňa 16. 5. 1991 doručil na Štátne notárstvo v Dolnom Kubíne úmrtný list poručiteľa I. R., narodeného 8. 7. 1926, naposledy bytom v Ondrášovej č. 19, ktorý zomrel dňa 6. 5. 1991 v Martine. Štátne notárstvo Dolný Kubín úmrtný list postúpilo a dňa 23. 7. 1991 doručilo na Štátne notárstvo v Liptovskom Mikuláši (príslušnom podľa uvádzaného miesta posledného bydliska poručiteľa). V rámci predbežného šetrenia majetku poručiteľa (úkony 25. 10. 1991, 3. 7. 1992, 8. 2. 1993, 16. 9. 1993, 14. 11. 1993, 6. 3. 1995, 9. 5. 1995), Štátne notárstvo v Liptovskom Mikuláši a od 1. 1. 1992 Okresný súd Liptovský Mikuláš (resp. i ním poverený notár - súdny komisár), po vykonaných úkonoch a vyslovení miestnej nepríslušnosti Okresného súdu Liptovský Mikuláš, postúpili a dňa 21. 6. 1995 doručili spis na ďalšie konanie Okresnému súdu Martin.

Súbežne s vyššie opísaným konaním na Štátnom notárstve Dolný Kubín, Štátne notárstvo Liptovský Mikuláš a Okresný súd Liptovský Mikuláš sp. zn. D 1114/91, na základe konania sp. zn. Nc (d) 51/93, na Okresnom súde Martin sa dňa 15. 7. 1993 začalo šetrenie vo veci dedičstva po poručiteľovi a na základe úmrtného listu zabezpečeného súdom dňa 17. 8. 1993, sa začalo konanie dňom 19. 5. 1994 uznesením vydaným podľa § 175a O. s. p. sp. zn. D 646/94. V rovnaký deň súd poveril vo veci notára so sídlom v Martine, JUDr. M. M., aby vo veci konal ako súdny komisár. Zo zápisnice Okresného súdu Martin zo 17. 5. 1994 č. k. D 646/94-31 vyplýva, že poručiteľ zanechal závet, ktorým celý majetok zanechal dvom závetným dedičom a to

a) D. R., nar. 10. 8. 1953, bytom D. K. a

b) Ing. J. R., nar. 7. 4. 1959, bytom V.K..

Zo zápisnice o predbežnom vyšetrení zo dňa 2. 9. 1994 sp. zn. D 646/94-36, 2 D not 157/94-36 vyplýva, že poručiteľ zomrel ako bezdetný a ženatý so sťažovateľkou,

c) M. R., rod. F., nar. 5. 9. 1930, dôchodkyňa, bytom Ondrášová č. 19, okr. Martin.

Účastníkmi predmetného konania o dedičstve sa teda stali:

a) D. R. ako závetný dedič

b) Ing. J. R. ako závetný dedič

c) *M. R. (sťažovateľka) ako pozostalá manželka poručiteľa a to v tej časti konania, ktorá sa týka vysporiadania jej bezpodielového spoluvlastníctva s poručiteľom (zaniknutého smrťou poručiteľa) (k tomu vid' § 175l ods. 1-3 O. s. p.).*

Sťažovateľka pri predbežnom vyšetrení majetku dňa 2. 9. 1994 uviedla, že znalecký posudok na nehnuteľnosti (rodinné domy vo Vyšnom Kubíne a Ondrášovej) spoluvlastnícky podiel ktorých bol predmetom dedičstva, zabezpečia závetní dedičia. Súdny komisár od 19. 9. 1995-29. 9. 1995 zabezpečoval podklady na prejednanie nehnuteľností (Správa katastra Dolný Kubín, Správa katastra Martin), dňa 8. 1. 1996 vyzval závetných dedičov na doloženie znaleckých posudkov na ocenenie do dedičstva patriacich rodinných domov.

Dňa 24. 5. 1996 oboch závetných dedičov urgoval, napriek tomu, že urgenciu prevzali dňa 27. 5. 1996, na výzvu nereagovali. Dňa 31. 7. 1996 súdny komisár predložil vec súdu s návrhom na zastavenie konania. Okresný súd Martin návrh akceptoval a dňa 1. 8. 1996 uznesením č. k. D 646/94, 2 D not 157/94-68 rozhodol o zastavení konania. Uznesenie podľa obsahu spisu nadobudlo právoplatnosť dňa 28. 8. 1996 a súd viedol vec i v súdnych registroch ako vybavenú.

Na podania závetného dediča D. R. z 9. 10. 1996, 28. 7. 1997, i Ing. J. R. z 15. 12. 1997, resp. sťažovateľky z 12. 5. 1997 súd nereagoval. Až na návrh sťažovateľky zo dňa 28. 10. 1998, doručený dňa 29. 10. 1998, súd začal opätovne konať pod sp. zn. D 1340/98. Súčasťou návrhu bol i znalecký posudok č. 117/98 znalca Ing. M. F. na zistenie ceny rodinného domu súp. č. 19 v katastrálnom území Ondrášová (v bezpodielovom spoluvlastníctve so sťažovateľkou). Súd dňa 17. 11. 1998 poveril konaním vo veci notára JUDr. M. M. ako súdneho komisára. Ten dňa 8. 1. 1999 vyzval sťažovateľku (na adresu jej právnej zástupkyne), aby doložila i znalecký posudok na rodinný dom s. č. 115 vo Vyšnom Kubíne. Právna zástupkyňa sťažovateľky JUDr. M. G., komerčná právnička so sídlom v Ružomberku, výzvu súdneho komisára prevzala dňa 12. 1. 1999, no nereagovala na ňu. Súdny komisár dňa 3. 6. 1999 na túto skutočnosť poukázal a dňa 7. 6. 1999 znovu predložil vec na Okresný súd Martin s návrhom na zastavenie konania. Sťažovateľka dňa 12. 8. 1999 doručila súdu žiadosť o prejednanie dedičstva s poukazom na postupné znehodnocovanie nehnuteľného majetku. Dňa 13. 1. 2000 závetní dedičia (a),b)) doručili Krajskému súdu Žilina odvolanie proti uzneseniu o zastavení konania sp. zn. D 646/94. Krajský súd Žilina podanie postúpil na Okresný súd Martin 13. 1. 2000 a na pokyn sudcu dňa 10. 5. 2000 bolo

toto odvolanie predložené súdному komisárovi. Dňa 21. 7. 2000 súd uznesením č. k. D 1340/98-123 nariadil vo veci znalecké dokazovanie (znalec Ing. V. P.) na ocenenie rodinného domu č. 115 vo Vyšnom Kubíne a uložil závetným dedičom, aby zložili trovy na znalecké trovy preddavok 10 000 Sk. Znalec stanovil termín ohliadky na 8. 9. 2000. Dňa 25. 9. 2000 Krajský súd Žilina doručil Okresnému súdu Martin odvolanie závetného dediča (a) proti uzneseniu o ustanovení znalca. Dňa 26. 9. 2000 znalec oznámil súdu, že jeden zo závetných dedičov mu znemožnil vykonať ohliadku (vulgárne sa vyjadroval i na adresu súdu a pod.). preto znalecký posudok nepodal. Sudca sa 4. 12. 2000 vyjadril k námietkam zaujatosti, ktoré vzniesol závetný dedič (a) v podaní zo 6. 8. 2000 a predložil vec dňa 12. 12. 2000 Krajskému súdu Žilina. Odvolací súd uznesením z 26. 1. 2001 č. k. 9 Nc 1/01-139 rozhodol o nevyhlásení sudcu JUDr. L. M. z prejednávania a rozhodovania vo veci. Uznesením zo dňa 26. 1. 2001 č. k. 9 Co 3155/00-137 uznesenie Okresného súdu Martin z 21. 7. 2000 č. k. D 1340/98-123 o ustanovení znalca pre procesné vady zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. V odôvodnení uznesenia o i. poukázal i na nesprávny postup Obvodného úradu Martin, bývalého Štátneho notárstva Dolný Kubín, Martin, tiež na oneskorené rozhodnutie Okresného súdu Liptovský Mikuláš o vyslovení miestnej nepríslušnosti a postúpení veci na Okresný súd Martin (9. 5. 1995). Ďalej odvolací súd konštatoval, že: „ v dôsledku podaní závetných dedičov a po zaslaní ďalšieho vyhotovenia úmrtného listu, začal vo veci konať Okresný súd Martin (sp. zn. D 646/94). Poverený súdny komisár vec posúdil ako dodatočné prejednanie dedičstva (napriek vydanému uzneseniu z 19. 5. 1994 o začatí základného dedičského konania - § 175a ods. 2 O. s. p.) a súd I. stupňa takýto postup akceptoval. Z obsahu spisového materiálu bolo pritom jednoznačné, že sa jedná o prvotné dedičské konanie, kedy súd (súdny komisár) koná ex offo – z úradnej povinnosti, bez ohľadu na procesnú aktivitu účastníkov konania.

Dôsledkom neadekvátneho postupu je i uznesenie o zastavení dedičského konania po poručiťovi č. k. D 646/94-68 z 1. 8. 1996. Dotknuté rozhodnutie bolo doručované len D. R., hoci malo byť vzhľadom na nevyhlásenie závetu k danému okamihu adresované i J. R. a pozostalej manželke M. R.. Iba v danom štádiu konania boli súdnym komisárom J. a D. R. vyzvaní (obaja výzvy prevzali dňa 27. 5. 1996) na predloženie znaleckého posudku okrem iného i na hodnotu rodinného domu číslo súpisné 115 vo Vyšnom Kubíne. Neskôr, v bezprostrednej súvislosti s preskúmaným uznesením z 21. 7. 2000, už vyzývaní neboli.

Z doteraz vykonaného dokazovania (výpisy z pozemkovej knihy č. l. 26, 43, identifikácia parciel č. l. 52, výpis z listu vlastníctva č. 187-č. l. 60) vyplýva, že do dedičstva patrí spoluvlastnícky podiel 1/3 k rodinnému domu číslo súpisné 115 vo Vyšnom Kubíne. Pre ustálenie výšky aktív majetku poručiteľa je nevyhnutné ocenenie predmetného domu znalcom z odboru stavebníctva, odvetvie oceňovanie nehnuteľností. Z tohto dôvodu je v záujme urýchlenia konania, ktoré je hlavným motívom podaní závetných dedičov, predloženie dotknutého znaleckého posudku v čo najkratšom čase.“

Z obsahu úradných záznamov na č. l. 140 spisu vyplýva, že vo veci došlo k sporu o zákonného sudcu, zrejme v súvislosti so zmenou rozvrhu práce Okresného súdu Martin (viď príloha) a od roku 2001 vo veci konal ďalší zákonný sudca (Mgr. M. Š.).

Súd dňa 9. 7. 2001 vyzval závetných dedičov na predloženie znaleckého posudku na cenu rodinného domu vo Vyšnom Kubíne. Dňa 28. 12. 2001 súd vyžiadal od Okresného súdu Dolný Kubín dedičský spis po nebohom M. R., zomrelom 14. 10. 1991, no ani z jeho obsahu nebolo možné zistiť relevantnú cenu rodinného domu vo Vyšnom Kubíne č. 115. Dňa 13. 4. 2002 právna zástupkyňa sťažovateľky oznámila súdu, že predmetný znalecký posudok zabezpečí. V tejto súvislosti 17. 5. 2002 súd vyzval sťažovateľku, aby súdu oznámila dobu, v ktorej tak vykoná. Dňa 11. 6. 2002 sťažovateľka súdu oznámila, že posudok predloží súdu do 20. 6. 2002. Vzhľadom nato, že sťažovateľka tak nevykonala, súd jej právnej zástupkyňi adresoval výzvu z 23. 8. 2002. Dňa 3. 12. 2002 súd predložil vec na pokračovanie súdnemu komisárovi JUDr. M. M. s pokynom, aby dedičstvo prejednal s použitím ocenenia vykonaného v dedičskom spise Štátneho notárstva Dolný Kubín po M. R.. Sťažovateľka 14. 2. 2003 požiadala súd, aby vo veci rozhodol čiastočne a to len ohľadom vyporiadania jej bezpodielového spoluvlastníctva s poručiteľom s tým, že o tom mieni uzavrieť so závetnými dedičmi dohodu (§ 175l ods. 2 O. s. p.). Dňa 30. 5. 2003 súdny komisár vrátil spis súdu s tým, že pre ustálenie výšky aktív majetku poručiteľa, i s poukazom na právny názor odvolacieho súdu, je nevyhnutné ocenenie rodinného domu vo Vyšnom Kubíne znalcom z príslušného znaleckého odboru. Konštatoval súčasne, že „zo strany účastníkov konania nebola dosiaľ splnená dôkazná povinnosť - predloženie znaleckého posudku v zmysle príkazu krajského súdu -, čo je hlavným dôvodom prietahov v konaní. Pretože účastníci sami sú aj naďalej nečinní resp. rôznymi obštrukciami hrubo sťažujú postup konania, navrhujem, aby súd sám ustanovil na ocenenie predmetného domu znalca

z odboru stavebníctva, odvetvie oceňovanie nehnuteľností s tým, aby tento predložil znalecký posudok v čo najkratšom čase. Ak mu bude zo strany účastníkov konania bránené v konaní, nezostáva, len proti nim dôrazne zasiahnuť uložením poriadkového opatrenia v postupe podľa § 53 Obč. súd. por. príp. aj brachiálnou mocou“.

Súd dňa 27. 6. 2003 uznesením č. k. D 1340/98-172, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 18. 7. 2003 v spojení s uznesením Krajského súdu Žilina sp. zn. 9 CoD 135/03, nariadil vo veci znalecké dokazovanie na ocenenie predmetnej nehnuteľnosti vo Vyšnom Kubíne a oboch závetných dedičov výslovne zaviazal na podanie súčinnosti (Odvolanie proti prvostupňovému uzneseniu podal znovu závetný dedič a)). V závere svojho uznesenia odvolací súd konštatuje, že: „je nesporné predĺženie konania v súdnej veci spôsobené činnosťou viacerých štátnych orgánov. Uvedené bolo bližšie rozoberané v uznesení Krajského súdu Žilina sp. zn. 9 Co 3155/00 z 26. 1. 2001 a ani v neskoršom období nedošlo k zodpovedajúcemu postupu vo veci. Odhliadnuc od konštatovaného, je zrejmé, že bez náležitej súčinnosti zo strany samotných účastníkov konania – závetných dedičov nie je možné očakávať urýchlené ukončenie konania. V aktuálnom štádiu sa jedná o zloženie preddavku na znalecké dokazovanie a predovšetkým sprístupnenie nehnuteľností (bez nutnosti využitia donútenia garantovaného štátnou mocou) znalcovi za účelom vypracovania znaleckého posudku“.

Okresný súd Martin po určitých problémoch s doručovaním súdnych rozhodnutí, vyznačil právoplatnosť uznesenia o ustanovení znalca (spis sa z Krajského súdu Žilina vrátil 7. 7. 2004) a v rovnaký deň zaslal spis vo veci ustanovenému znalcovi Ing. J. F.. Ten dňa 21. 9. 2004 súdu oznámil, že od 20. 9. 2004 je hospitalizovaný a požiadal o predĺženie lehoty na vypracovanie posudku. Rovnaký dôvod uviedol i v podaní doručenom súdu dňa 30. 9. 2004 (opakovaná hospitalizácia) a oznámil, že posudok podá až v závere roka 2004. Vzhľadom na túto okolnosť vec zatiaľ nie je vybavená.

2. Na základe stavu opísaného v bode 1) tohto vyjadrenia i vzhľadom na celkovú dĺžku konania, môžeme len konštatovať, zhodne so závermi Krajského súdu Žilina v jeho rozhodnutiach o odvolaniach účastníkov, že vo veci došlo k zbytočným prietahom vo veci. Na vzniku prietahov sa podieľali (nie v rovnakej miere)

- viaceré štátne orgány (Obvodný úrad Martin, Štátne notárstvo v Martine, Dolnom Kubíne a Liptovskom Mikuláši, Okresný súd v Liptovskom Mikuláši)
- a od roku 1993, najneskôr však od 21. 6. 1995 Okresný súd Martin (najmä :
  - 1) procesným pochybením pri zastavení základného konania o dedičstve sp. zn. D 646/94
  - 2) nezaobráním sa podaniami účastníkov v dobe od 10. 10. 1996 – 28. 10. 1998 (č. l. 71-81 spisu)
  - 3) nevyužitím poriadkových opatrení voči závetnému dedičovi, ktorý zabránil vykonaniu znaleckého dokazovania už v roku 2000 (č. l. 130, 133 spisu)
  - 4) viacnásobnou zmenou zákonného sudcu (tento dôvod nemôže byť k tiaži účastníkov)

Na vzniku zbytočných prietáhov sa však výraznou mierou podieľajú i účastníci namietaného konania, vrátane sťažovateľky. Ide najmä o 1) opakované neposkytnutie súčinnosti pri zisťovaní aktív patriacich do dedičstva a ich hodnoty zo strany závetných dedičov (vid' i č. l. 61-65), 2) nesplnený dobrovoľný záväzok sťažovateľky, že zabezpečí znalecký posudok na nehnuteľnosť vo Vyšnom Kubíne (doba od 13. 4. 2002 do 14. 2. 2003, resp. doteraz).

Pokiaľ by bolo potrebné vyjadriť mieru, v akej sa súd a účastníci podieľajú na vzniku prietáhov, potom podľa nášho názoru 70% dôvodov ide na vrub účastníkov konania (z toho prevažne na strane závetných dedičov). Z tohto dôvodu nemôžeme súhlasiť so žiadosťou sťažovateľky o priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 300.000-Sk. Za daného stavu veci za primeranú považujeme sumu nepresahujúcu 45.000-Sk ... ».

Svoje vyjadrenie predsedníčka okresného súdu po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie doplnila podaním doručeným ústavnému súdu 14. januára 2005, v ktorom informovala, že „vo veci bol dňa 28. 10. 2004 podaný znalecký posudok na ocenenie nehnuteľností patriacich do dedičstva a 16. 11. 2004 súd uznesením č. k. D 1340/98-212 rozhodol o znalečnom. Vzhľadom na prebiehajúce konanie o ústavnej sťažnosti nebol súdnym komisárom stanovený termín pojednávania“.

Nahliadnutím do spisu sp. zn. D 1340/98, D not 246/98 ústavný súd konštatoval, že vo vyjadrení predsedníčky okresného súdu sú uvedené všetky podstatné náležitosti týkajúce

sa doterajšieho priebehu namietaného konania, ktoré sú relevantné pre rozhodnutie ústavného súdu vo veci.

II.

Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. D 1340/98, D not 246/98 v tej časti konania, ktorá sa týka vyporiadania jej bezpodielového vlastníctva, ktoré smrťou poručiťa zaniklo.

Pri sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ústavný súd vychádza zo svojej stabilnej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov“ (III. ÚS 61/98). K stavu právnej istoty dochádza v zásade „až právoplatným rozhodnutím súdu ...“ (I. ÚS 10/98), alebo iným zákonom predvídaným spôsobom nastoľujúcim stav právnej istoty inak, ako právoplatným rozhodnutím súdu.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 70/98, II. ÚS 74/97, II. ÚS 813/00) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú: 1) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, 2) správanie účastníka konania a 3) postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prejednáwanej veci.

Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľky.

1. Pokiaľ ide o prvé kritérium, ústavný súd konštatoval, že z právneho hľadiska nejde o zložitú vec. Predmetom namietaného konania sp. zn. D 1340/98, D not 246/98 je vyporiadanie dedičstva po zomrelom poručiťovi I. R., ktoré tvorí štandardnú súčasť rozhodovacej agendy prvostupňových súdov, pričom judikatúra súdov je v tejto oblasti dostatočne stabilizovaná; v danom prípade ide o tú časť konania, ktorá sa týka vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva sťažovateľky a poručiťa, ktoré smrťou poručiťa

zaniklo. Pokiaľ ide o faktickú stránku konania, ústavný súd vzal do úvahy, že v priebehu konania bolo potrebné vykonať pomerne rozsiahle dokazovanie a vysporiadať sa s nedostatočnou súčinnosťou závetných dedičov ako účastníkov konania, ale na druhej strane konštatoval, že táto skutočnosť nemôže v žiadnom prípade ospravedlniť doterajšiu neprimeranú dĺžku konania (a to aj s ohľadom na to, že okresný súd, resp. notár ako súdny komisár neprispieval svojimi úkonmi priebežne, plynulo a v miere primeranej okolnostiam konania k odstraňovaniu príčin zložitosti veci, napr. počas doby od nariadenia znaleckého dokazovania po podanie znaleckého posudku) .

2. V rámci druhého kritéria ústavný súd posudzoval správanie sťažovateľky ako účastníčky konania. Z obsahu spisu sp. zn. D 1340/98, D not 246/98 vyplynulo, že sťažovateľka bola v doterajšom priebehu namietaného konania aktívna, čo potvrdzuje viacero podaní adresovaných okresnému súdu smerujúcich k urýchleniu doterajšieho priebehu konania (vrátane sťažností na prietahy v konaní) a poskytovala súdu potrebnú súčinnosť. Skutočnosť, že sa sťažovateľke nepodarilo zabezpečiť vypracovanie znaleckého posudku na nehnuteľnosť vo Vyšnom Kubíne, hoci sa k tomu dobrovoľne zaviazala telefonátom jej právnej zástupkyne z 13. apríla 2002, jej nemožno pripísať na ťarchu aj vzhľadom na to, že závetný dedič odmietol ňou zvolenému znalcovi vstup do predmetnej nehnuteľnosti, čo právna zástupkyňa sťažovateľky oznámila okresnému súdu listom doručeným 14. apríla 2003. Podľa názoru ústavného súdu totiž nemožno dobrovoľne prevzatý záväzok účastníčky konania smerujúci k urýchleniu konania, ktorý nie jej zavinením nebol naplnený, kvalifikovať ako jej podiel na zbytočných prietahoch v konaní.

3. V rámci tretieho kritéria ústavný súd hodnotil doterajší postup okresného súdu v namietanom konaní sp. zn. D 1340/98, D not 246/98. Ústavný súd hodnotil činnosť okresného súdu v období od 19. júna 1995, keď nadobudlo právoplatnosť uznesenie Okresného súdu Liptovský Mikuláš č. k. 1114/91-11 z 9. mája 1995, ktorým vyslovil svoju miestnu nepríslušnosť s tým, že po nadobudnutí právoplatnosti bude vec postúpená miestne príslušnému okresnému súdu.

V zhode s názorom Krajského súdu v Žiline vyjadrenom v odôvodnení uznesenia sp. zn. 9 Co 3155/00 z 26. januára 2001 ústavný súd konštatoval, že okresný súd sa dopustil

procesného pochybenia pri doručovaní uznesenia okresného súdu sp. zn. D 646/94 2 Dnot 157/94 z 1. augusta 1996, a následne nereagoval na podania účastníkov konania v období od 10. októbra 1996 do 28. októbra 1998. Ďalší úkon vo veci vykonal až 17. novembra 1998, keď poveril notára JUDr. M. M. ako súdneho komisára vykonaním potrebných úkonov vo veci prejednávania dedičstva. Toto obdobie hodnotil ústavný súd ako obdobie, v ktorom došlo nečinnosťou okresného súdu k zbytočným priet'ahom v konaní, a teda porušeniu základného práva s'ťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Ústavný súd ďalej konštatoval, že najmä v období po nariadení znaleckého dokazovania (21. júl 2001) nekonal okresný súd vo veci efektívne, najmä tým, že nevyužil všetky možnosti dané zákonom na zabezpečenie potrebnej súčinnosti závetných dedičov ako účastníkov konania (poriadkové pokuty), pričom v rámci úkonov súdu hodnotil aj úkony súdneho komisára - notára, ktoré sa podľa príslušných právnych predpisov považujú za úkony súdu (§ 38 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku).

Stav konania je aj teraz taký, že dosiaľ okresný súd nevytvoril dostatočný skutkový základ na rozhodnutie, ktorým vyporiada zamietnuté bezpodielové spoluvlastníctvo s'ťažovateľky a poručiteľov.

Na tomto základe ústavný súd uzavrel, že celé konanie vrátane tohto obdobia je poznamenané tak nečinnosťou, ako aj neefektívnou činnosťou, čím došlo k zbytočným priet'ahom v konaní a k porušeniu základného práva s'ťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o s'ťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že došlo k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, prikáže tomu, kto právo alebo slobodu porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

Keďže namietané konanie nebolo do času rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti ešte právoplatne skončené, ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. D 1340/98, D not 246/98 v ďalšom období konal bez zbytočných prietáhov.

V nadväznosti na to, že ústavný súd rozhodol o porušení základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, zaoberal sa aj jej žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. Aj keď ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v konaní sp. zn. D 1340/98, D not 246/98 konal bez zbytočných prietáhov, nepovažoval vzhľadom na okolnosti prípadu uplatnenie tejto svojej právomoci za dostatočné k tomu, aby sa dosiahla vo veci účinná náprava, a preto považoval za potrebné rozhodnúť aj o žiadosti sťažovateľky priznať jej primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľka žiadala, aby jej bolo priznané finančné zadosťučinenie vo výške 300 000 Sk s odôvodnením, že túto sumu považuje za primeranú náhradu nemajetkovej ujmy, ktorú utrpela v dôsledku „*takmer absolútnej nečinnosti okresného súdu od roku 1991 až do dnešného dňa*“, a to aj s ohľadom na to, že je poberateľkou starobného dôchodku.

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia vychádzal ústavný súd zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Zohľadňujúc doterajšiu dĺžku namietaného konania, predovšetkým obdobie, v ktorom došlo podľa názoru ústavného súdu k zbytočným prietahom v dôsledku nečinnosti, procesných pochybení, resp. nedostatočnej aktivity okresného súdu, faktickú zložitosť veci, aktívne a súčinnostné pôsobenie sťažovateľky v doterajšom priebehu konania, ako aj značný podiel závetných dedičov na doterajšej dĺžke konania, ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade bude priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 90 000 Sk (slovom deväťdesiat tisíc slovenských korún) sťažovateľke primerané konkrétnym okolnostiam prípadu.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o náhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v súvislosti s jej právnym zastupovaním advokátkou JUDr. M. B. v konaní pred ústavným súdom. Ústavný súd ich vyčíslil sumou 9 342 Sk (slovom deväťtisícristoštyridsaťdva slovenských korún) spolu za dva úkony právnej pomoci podľa § 1 ods. 3, § 13 ods. 8, § 16 ods. 1 písm. a) a c), § 19 ods. 3 a § 25 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (vypočítanou zo základu nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2003 vo výške 13 602 Sk, t. j. 4 534 Sk za jeden úkon a 136 Sk režijný paušál, pretože išlo o úkony urobené v roku 2004).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. marca 2005